

Homilie

Bidweek voor de éénheid

“Zij zullen één zijn in uw hand” (Ez. 7, 17)

Mgr Athenagoras Peckstadt¹

Bisschop van Sinope

januari 2009

Excellentie,
Eerwaarde broeders in het priesterschap,
Dierbare broeders en zusters,

De Kerk, op aarde, bestaat niet voor zichzelf. Ze is er – zoals Christus – voor de mensen en hun redding. Haar natuur is onverbreekelijk van haar *zending*. De grote orthodoxe theoloog van de voorbije eeuw, Aartspriester Georges Florovsky, zegt ons dat “*de eerste taak van de historische Kerk erin bestaat van het Evangelie te verkondigen*”². De natuur van de Kerk is dus de aanwezigheid van de Verlosser en de plaats van de Geest van liefde; zij is belast met de *getuigenis* van de heilbrengende Menswording, van de Blijde Boodschap te verspreiden. Het gaat er hem m.a.w. om de wereld te laten weekendt **God ons liefheeft en ons redt in Jezus Christus**.

De zending van de Kerk bestaat erin de wereld uit te nodigen tot bekering, om over te gaan van een leven dat slechts leidt tot de dood, naar een leven dat leidt tot het leven. Deze verkondiging en deze offerande worden door de Kerk aangeboden in woord en daad, “*omdat de waarachtige aankondiging van het Evangelie er precies in bestaat in de diepe beleving van dit nieuwe leven, in de uiting van het geloof door ernaar te handelen*”³. In feite is de Kerk niet alleen een getuige die weet en spreekt, maar een gemeenschap die inleidt: Zij leidt de gelovigen in, in de ervaring van het Mysterie dat Ze aanbiedt. “*Het ambt van het Woord kent aldus zijn vervolmaking in het dienstwerk van de sacramenten*”⁴.

Maar wat gebeurt er? De Kerk is helaas verdeeld! Het christenvolk is verdeeld! Het Christendom is verdeeld in meerdere stukken! In meerdere blokken hout die er zijn voor de verschillende christelijke denominaties! Het ideaal is deze blokken hout bijeen te brengen en ze in één hand te houden... er één blok van te maken, één koninkrijk, één enkele christelijke gemeenschap... “*Dan zullen zij één zijn in mijn hand*”. Dat is wat de Profeet Ezechiël ons heeft verkondigd.

De zending van de Kerk bestaat erin de wereld uit te nodigen tot bekering, maar ze is verdeeld! Het kan paradoxaal lijken - in een tijdperk waarin minder dan tien procent van de bevolking aan regelmatig kerkbezoek doet (zelfs in landen met een christelijke meerderheid) en waar de secularisatie van de maatschappij een fenomeen is dat algemeen wordt - van te spreken van de Kerk als “*hart van de wereld*”. Als we zeggen dat de Kerk in het hart is van de wereld, dan moeten we het hebben over het **wezen** van de Kerk, en niet over hoe ze zich voordoet. We moeten het hebben over haar diepe realiteit, haar geloof zoals uitgedrukt in het geloofsbelijdenis van Nicea-Konstantinopel. We moeten dus spreken over het woord van God dat ons zegt wat de Kerk waarlijk is. En we weten het: het woord van God is scheppend, want wat God zegt door Zijn Zoon, volbrengt Hij door Zijn Heilige Geest. De Kerk is m.a.w. in het hart van de wereld omdat door het werk van de Heilige Geest het Woord mens is geworden en zo God met ons is.

De Kerk is geroepen de wereld uit te nodigen tot bekering, maar ze is verdeeld! En dit op een ogenblik dat de wereld zich in een spirituele en morele crisis bevindt. Nationalisme en racisme kennen nieuwe successen en zijn gevaarlijke fenomenen. De mens heeft nooit zoveel nood gehad aan zingeving voor het leven.

We moeten een antwoord geven op deze noodzaak, maar het Christendom lijkt veel van zijn dynamisme te hebben verloren. Het enige echt antwoord dat we kunnen geven is dit van de manifestatie van de Ene Christus door Zijn Ene Kerk. Zo heeft Christus het zelf gepredikt. Veertig jaar geleden zei de grote Patriarch

¹ Mgr Athenagoras Peckstadt is hulpbisschop van Metropoliet Panteleimon van België (Exarch van het Oecumenisch Patriarchaat).

² FLOROVSKY, G., *L'Eglise: sa nature et sa tâche*, in «L'Eglise universelle et le dessein de Dieu. Rapport préparatoire de l'Assemblée d'Amsterdam: 1948», s.l., 1949, p.77.

³ Ibid, p.55.

⁴ Ibid, p.78.

Athenagoras hier het volgende over: “*deze manifestatie kan niet meer op zich laten wachten. De Geest verdraagt de luxe van de scheiding van de christenen niet meer... We moeten een antwoord geven en wij kunnen slechts gezamenlijk antwoorden*”, zei hij.

En de zeer geliefde orthodoxe theoloog Olivier Clément – die slechts een paar dagen geleden van ons is heengegaan – voegde eraan toe: dat we ons op de weg “*van de derde periode van de Kerk bevinden, deze van de liefde, deze van wederzijds respect, van de verzoening, tot wanneer de Heer ons wilt herenigen tot de volledige communio. Het uur is daar waarbij, in onze diverse tradities, de liefde alles wat dood is gaat begraven en dat wat levendig is zal bevrijden...*”. Daarom ook zijn we hier samen in deze mooie kerk!

De grote vraag die zich nog steeds stelt, is hoe wij kunnen komen tot deze zo zeer verlangde éénheid?

Wij zijn geroepen ons te herbronnen aan onze gemeenschappelijke wortels, aan de wortels van de onverdeelde Kerk. Hiervoor heeft de ene de andere nodig en om dit goed te begrijpen volstaat het de gelijkenis van Khomiakov aan te halen: “*Een meester liet vóór hij vertrok zijn onderricht na aan drie van zijn leerlingen. De oudste herhaalde heel trouw wat zijn meester hem had geleerd. Eén van de twee jongere voegde aan deze leer en de andere liet er een stuk van weg. Bij zijn terugkeer zei de meester aan de twee jongeren – en dit zonder zich boos te maken: wees uw oudere broeder dankbaar, want zonder hem had u de waarheid die ik u had meegedeeld niet bewaard. Vervolgens zei hij tot de oudste: bedank uw twee jongere broeders, want zonder hen had u de waarheid die ik u had toevertrouwd niet begrepen*”.

Als we ons nu een beetje bezinnen over het grote mysterie van de gemeenschap van Heiligen van Oost en van West, dan begrijpen we dat de muren van de scheiding van onze kerken niet tot in de hemel reiken! Laten we daarom de gelovigen van onze respectievelijke Kerken uitnodigen zich nog meer te bekeren tot het christelijke geloof en de christelijke traditie, zoals beleefd tijdens het eerste millennium; en van dit geloof bewust te beleven, levendig en vurig, en van aldus – door onze nederige getuigenis – de christenen die onverschillig zijn geworden te helpen hun eigen christelijke wortelen weer tot leven te brengen. Wij dienen ons theologisch denken opnieuw te verbinden met dit van “*de Vaders van de primitieve Kerk*”. Wij zijn geroepen een dialoog van waarheid te voeren. Zoals elke pelgrimstocht, is ook dit proces moeilijk, maar toch kunnen wij er zeker van zijn dat elke weg die leidt naar de éénheid met God, ons bijgevolg ook onderling dichter zal brengen. Mogen ons gemeenschappelijk erfdeel, onze gezamenlijke bronnen van het eerste millennium, van de onverdeelde Kerk, ons vandaag inspireren om samen te werken tot herstel van deze éénheid, weliswaar door medewerker te zijn van Gods genade, opdat elkeen in de Kerk van de *andere* hij/zij zijn/haar *eigen* Kerk kan erkennen.

Willen we het probleem van onze scheidingen goed aanpakken, dan is het goed om twee modellen van de Kerk voor ogen te houden: dit van de Kerk als **icoon van de Heilige Drieëenheid** en dit van het **Lichaam van Christus**. Deze twee beelden beklemtonen het ware karakter van de Kerk als **éénheid in de diversiteit**. Ik denk dat we in die zin ooit onze éénheid zullen terugvinden! De weg is mogelijks nog lang, maar het uiteindelijke doel van deze pelgrimstocht brengt ons tot het hemelse.

Getuigen in de strikte zin, ernstig en nederig, is **NIET** van aan proselitisme te doen. De beste getuigenis is **onze gemeenschappelijke getuigenis!** Samen bidden heeft bijgevolg een bijzonder grote waarde, willen we ooit de zichtbare éénheid van onze Kerken verwezenlijkt zien. We hebben daarenboven de taak om met veel liefde te bidden voor de verloren kinderen, die vanuit hun persoonlijke angst en duisternis, in de schoot van de Kerk Christus de overwinnaar van de hel, van hun persoonlijke Hades, ontdekken.

Het gebeurt wel eens dat ik een antwoord moet geven op de vraag: “*Waar oecumene eigenlijk toe dient?*”. Naar mijn oordeel is het doel van de oecumene van de christenen van verschillende denominaties te helpen van samen te leven, van samen te bezinnen en te bidden, van elkander lief te hebben om samen “*als christenen*” te kunnen getuigen en het Licht van Christus te kunnen weerkaatsen, in een wereld die Hem niet meer kent, Hem niet meer zoekt, of zelfs weerstaat aan Zijn genade. Hierbij wil ik herinneren wat Kardinaal Yves Congar hierover zei: “*oecumene begint daar waar we een positieve waarde zien in een belijdenis die niet de onze is*”.

De Kerk identificeert zich niet met historische of sociale feiten, maar is bepaald door het eenvoudige feit dat de wereld geroepen is tot de redding in God. Dus ja, de Kerk is in het hart van de wereld! Vergeten we het nooit: de kerk is voor alles **een eucharistische gemeenschap**, vandaar ook dat ze een voortdurend wonder is. Ver boven onze problemen van scheidingen mogen we nooit de waarheid van het mirakel en het mysterie van de Kerk vergeten: nl. dat – niet tegenstaande onze menselijke zwakheden – de Kerk altijd God is met ons blijft, de icoon van de Heilige Drieëenheid.

We moeten ons hiervan bewust zijn, willen we het menselijke leven veranderen... Amen.